

Biblija – Stari Zavjet 2018./2019.
utorak 11:15, petak 8:15, ECTS 6
amdg.ffrz.hr

Knjiga Postanka

Od stvaranja svijeta do Josipove smrti

(Petoknjižje: do Mojsijeve smrti)

U tebe se uzdam (Ps 25)

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!

Biblija – Stari Zavjet 2018./2019.
utorak 11:15, petak 8:15, ECTS 6
amdg.ffrz.hr

Knjiga Postanka

Od stvaranja svijeta do Josipove smrti

(Petoknjižje: do Mojsijeve smrti)

“Prapovijest”: 1–11 čovjek i svijet
6–9 Noa

Povijest

Božjega naroda: 12–25 Abraham
25–50 Jakov

Biblija –

Stari Zavjet

Temeljni religijski i religiološki dokument

amdg.ffrz.hr

→ **Nastava: FFRZ**

→ **Biblija – Stari zavjet**

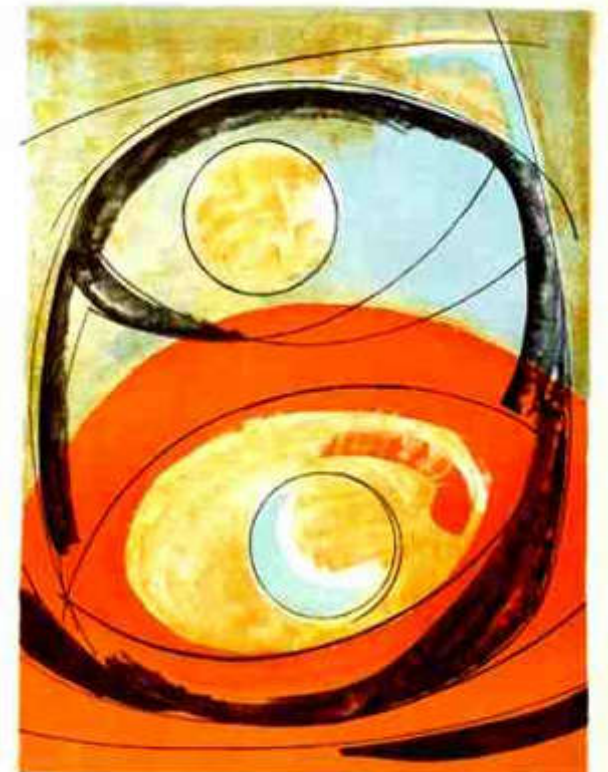

Evolucija na početku Biblije

Post 1-3

Složenost (Post 1,1-2,4a)

- **הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ** *haššamájim v^eha'áreš* (Post 1,1; 2,1.4)
- **nebo i zemlja**
 - Sve, svemir – usp. “sve” Post 2,3
 - Božanski i ljudski svijet
- **בָּרָא** *bārá'* – stvoriti
- **Kompleksno stvoren (1,4.6s.14.18)**
- **Bog odjeljuje: בָּדֵל** *vajjabdel*
 - Svjetlo – tama (4; 18)
 - Vode gore i dolje (6s)
 - Dan – noć (14)

Barbara Hepworth, Postanak, litografija, 1969.

Samostalnost

- ...i razvoj kao zadatak
 - “prema svojoj vrsti”
1,11.12.21.24.25 (10x)
 - Stabla (11.12)
 - Trava (12)
 - Morske životinje, ptice (21)
 - Kopnene životinje (24)
 - Zvijeri, stoka, gmizavci (25)
- **Post 1,11.12.29**
- “u sebi svoje sjeme”
 - Stabla (11.12)
 - Bilje, stabla (29)
- “budite plodni” (1,22.28)

- “demitologizacija”
 - sunce i mjesec
božanstva? (16)
 - nebesa također
stvorenje (1,1; 2,1.4)

Noin savez s Bogom

Post 6–9

Prvi *Savez* (Post 9,8–17)

- בְּרִית *b^erît* – Koliko puta u Post 9,8-17?
- 7x (osim 9,15 u KS),
- nakon sveopće katastrofe
- קוּם (*qûm* 6,18 → 9,9.11.17)
- Bog *ustanovljuje Savez*
- S kim? (9,9.11.12.15; v9.12; v10.12.15s; v13)
 - “vi” – Noa i djeca (9,9.11.12.15)
 - budući potomci (v9.12)
 - sva živa bića (v10.12.15s)
 - Ptice, životinje, sve što živi na zemlji (v10)
 - zemlja (v13)
 - svako tijelo כָּל בָּשָׂר (*kol bāšār* v15-17)

Univerzalan savez

- ❑ Čiji savez? בריתי *b'erîti*
(6,18; **9,8.11.15**)
- “*moja obveza*”
 - ❑ Sadržaj? (9,**11.15**)
- Nema potpunoga opustošenja
 - ❑ Do kada? – עולם (*‘ôlam* **9,12.16**)
- Savez vječan (“vjekovan” KS), Heb 13,20
 - ❑ Naraštaji zauvijek
(KS: “naraštaji budući”, Š. “vječno vrijeme”)
- Znak (9,13)?
- “*Luk svoj polažem u oblak*” (v13)
 - ❑ Položeno oružje; spoj neba i zemlje

Noa pravednik

- ❑ *Savez* nakon 8,20; 9,1–7?
- žrtva u 8,20 (Božje srce! 6,6; 8,21)
- blagoslov u 9,1–7;
 - ❑ Zašto Noa (6,9; 7,1)?
- *hodio s Bogom* (6,9 usp. 5,22.24)
 - ❑ Kao Henok
- *Pravedan* “preda mnom” = mojim licem (!) 7,1
 - ❑ usp. Post 1 (“i vidje Bog...”)
- Noa u Lk 3,36?
- Isusovo rodoslovlje
 - ❑ Što je nalik Noinu vremenu u **Mt 24,37**; Lk 17,26?
- Dolazak Sina čovječjega

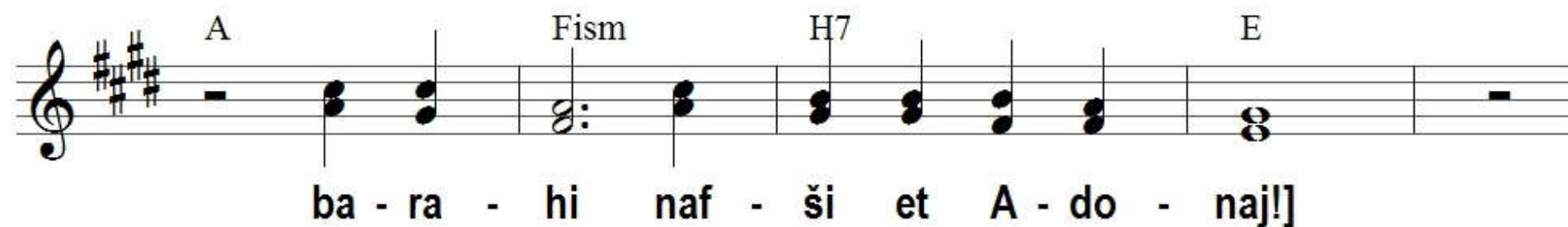
ברכי נפשי את יהוה

barahi nafši et Adonaj (Ps 103)

melodija: donje note

[ba - ra - hi naf - ši et A - do - naj,

ba - ra - hi naf - ši et A - do - naj!]

**Blagoslivljaj, dušo moja,
Blagoslivljaj Gospodina!**

Abraham, vjernik

Post 12–25

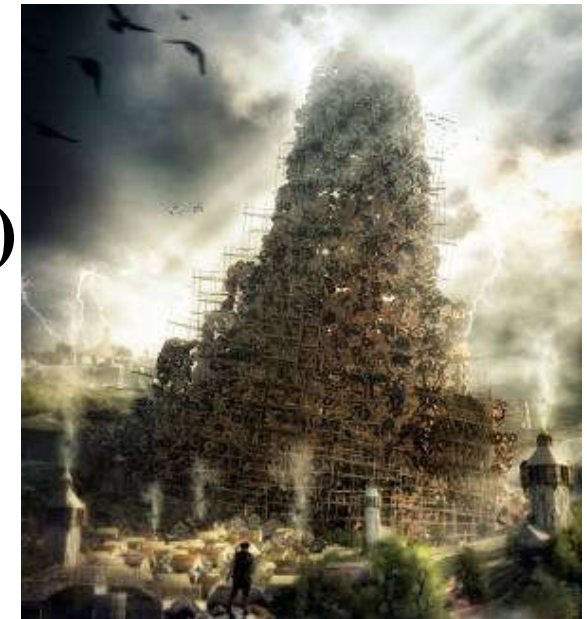
Božji poziv Abrahamu

- *Poziv u Post 12,2*
- Prvi Božji govor osobi nakon Post 9,17
 - *Što će Abraham biti prema Post 12,2?*
- “...bit ćeš blagoslov”
 - *Za koga (12,3)?*
- “sve obitelji tla zemaljskoga” (12,3)
 - Univerzalno poslanje
- *Abrahamova dob (12,4)?*
- 75 godina (12,4)
 - Iznad prosjeka u Ps 90,10
 - *Koliko će doživjeti prema 25,7?*
 - 175 – nova punina života

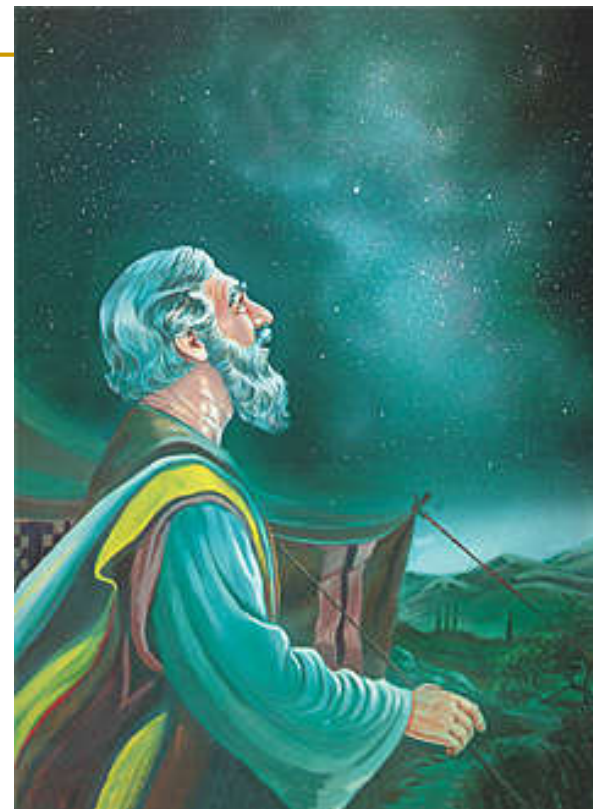
Božji “projekt”

- ❑ *Tko je neposredno prije umro?*
- **Otac Terah (Post 11,32)**
- **Bog će uvećati ime (12,2) ⇔ 11,4**
 - ❑ “*Napravimo (עשה ‘aśâ) si ime!*” (11,4)
 - אדם ’adam od אדמא ’adamâ (5,2);
 - treba *davati* ime (2,19)
- **Babilonska kula – vrh do *neba* (11,4)**
 - ❑ treba *zemlju* podložiti (Post 1,28)
 - kraj: Šinear (11,2), *grad*: Babel (9)
⇔ Ur *Kaldejski* (28.31)
= Babilonski (2 Kr 25,13)
 - ❑ *Nesretan plod ohologa uzdizanja u 11,9?*
 - ❑ nerazumijevanje (11,9)

Abrahamova vjera

- אָמֵן (Post 15,6) [he'emin] pouzdati se, pokloniti povjerenje; “Amen”
 - Prvi: ...povjerova i uračuna mu se u pravednost → Rim 4,3; Gal 3,6
- Prva molitva u 15,2s
 - Dvostruka pritužba:
 - “Što ćeš mi dati?”(2), “Nisi mi dao” (3)
 - velik narod (12,2) ⇔ bez djece (11,30)
 - Pronašao riječi
- 3 + 1 Božji odgovor:
- Ne... (15,4), Pogledaj i broji..., Ovako... (v5)
- “Izvede ga” – neverbalno (אָצַח jaša’ “izvesti” v5)

Pogled prema gore

- Pogledaj! (נבט hi. *hibbit*)
 - Usmjeren, svjestan pogled
- U njega gledajte i razveselite se (נבט Ps 34,6)
 - Mojsije se bojao u Boga gledati (נבט Izl 3,6)
- Pogledao bi u mjedenu zmiju i ozdravio (נבט Br 21,9)
 - Oči upirem Hramu tvojemu (נבט Jn 2,5)
- Gledat će onoga koga su proboli (נבט Zah 12,10; Iv 19,37) Usp. Gledaju na me (Ps 22,18)
 - ← “*pokazat ću ti zemlju*” (12,1)

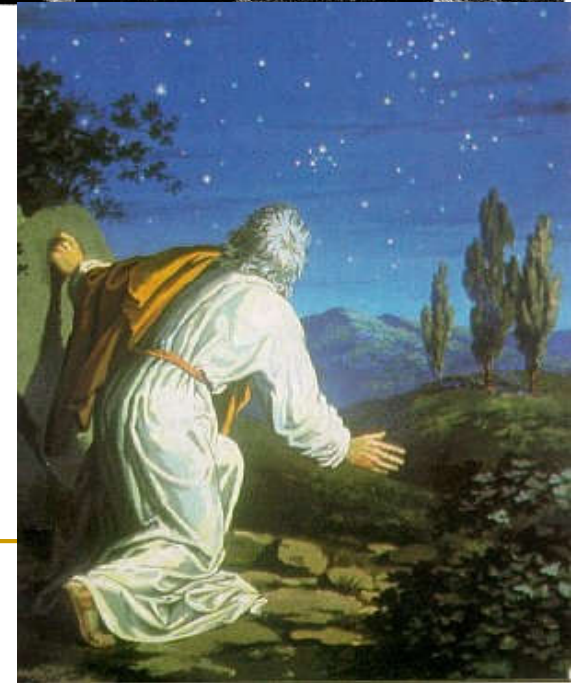
Sklapanje Saveza (Post 15)

- Bog štit i plaća (Post 15,1), “poslije...” 14,13.23
- Ljudski savezi – ratnički (v13)
 - Eškol i Aner, saveznici u velikom ratu
- Abraham se odrekao ratnoga plijena (v23)
 - Spoznaja u 14,22:
- יהוה je *El El-jon* i Stvoritelj (14,22)
- Božja objava u 15,12.17:
 - תרדמה *tard^emâ* *tvrd san* (15,12 usp. 2,21);
 - Goruća zublja (KS), plamen (Š.)
 - Baklja (15,17) – vatra (usp. Izl 3; Dj 2)
- Savez ברית – kako se sklapa? (Post 15,18)
- Riječju: “Dat ću ti *zemlju*” – povjerenje pretpostavka

Obred saveza? (Post 15)

- ❑ Obred u Post 15,10.17:
- Rasječene životinje (v10.17)
- prijetnja ili žrtva?
usp. Jer 34,18s:
- “Kao tele koje su rasjekli
i prošli između..”
 - ❑ = znak Saveza?
- Objava (v13-16):
 - ❑ najava egipatskog ropstva
i Izlaska
- Uloga vatre u v17:
 - ❑ Primljena žrtva? (usp. 1 Kr 18)

Potvrda Saveza (Post 17)

- Rok u Post 17, **7.13.19** ברית עולם *berît 'olam?*
- „vječni savez” (usp. Post 9)
 - Božji govor
 - *Novo ime u 17,1.5:*
- אל שדי *'el šadaj* Bog Svesilni (v1)
- *Abram* → *Abraham* אברם → אברהם
 - U središtu *potomstvo* (v19):
- Izak
- Znak: obrezanje
 - v10–14 nalog, v23–27 izvršenje
- – za koga? (**17,27**)
- I stranci! – Božji autoritet za sve

